

ASPECTE TEORETICE ALE IMIGRAȚIEI ȘI APLICATIVITATEA LOR ÎN ANALIZA CREAȚIEI ARTISTULUI IMIGRANT

Drd. Adrian ROMAN
Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca

***Abstract:** This paper is a presentation of few theoretical aspects related to immigration and their application in analyzing the creative work of the immigrant artist. I therefore highlighted and summerized few teroretical theories which can be used to describe the immigration phenomenon and I employed these theories as a practical exercise to analize a theatrical creation by immigrant artist Saviana Stanescu.*

***Keywords:** Immigration; Art; New York; Social Identity Theory; Theater*

Imigrația este un fenomen complex cu multiple implicații sociale, economice și psihologice, dacă ne referim la persoana imigrantului. În încercarea de-a înțelege mai bine acest fenomen au fost avansate diverse teorii. E.G. Ravenstein propune teoria „*push and pull*”, iar pornind de la principiile economice ale lui Alfred Marshall, Leon Walras și William Stanley Jevons se dezvoltă *teoria economiei neoclasice*. În cadrul acestei teorii, „migrația este esențialmente generată de diferența de salarizare a muncitorilor din diferite spații economice din cadrul statelor naționale. Migrația este astfel o redistribuire a muncitorilor în funcție de necesarul de forță de muncă de la regiunile sărace în capital, dar bogate în forță de muncă, la regiunile bogate în capital, dar sărace în forță de muncă.”¹

Michael Piore și Peter J. Saffran elaborează *teoria pieței duale*, aceasta având ca element esențial „...existența unei piețe a forței de muncă duale, incluzând un sector primar caracterizat în principal de slujbe stabile, condiții bune de muncă, beneficii generoase și posibilitatea mobilității ascendente și un sector secundar, cu slujbe necalificate și instabile, condiții grele sau periculoase de muncă și slabe posibilități de mobilitate ascendentă.”² Douglas S. Massey, Jorge Durand și Nolan J. Malone au contribuit la crearea și popularizarea „*network theory*”, iar cercetători în domeniul sociologiei precum Nina Glick Schiller, Steven Vertovec, Peggy Levitt și Arlie Russell Hochschild au contribuit la formularea „*transnationalism theory*”, dacă ar fi să enumerăm doar câteva dintre acestea.

Aceste teorii au propus anumite modele de analiză a imigrației. Spre exemplu, teoria „*push and pull*” sugerează că imigrația este rezultatul unor deplasări ale indivizilor împinși spre o altă țară (gazdă) de condițiile sociale din țara de origine, precum sărăcia, persecuția sau conflictele armate, atrași fiind spre țara-gazdă de condițiile favorabile existente acolo. Alte teorii precum *teoria economiei neoclasice* și *teoria pieței duale* se concentrează asupra motivației economice ale imigrației, sugerând că imigrația este rezultatul unei dorințe de a obține beneficii materiale mai mari în țara-gazdă.

---

¹ Remus Gabriel Anghel; Horváth István, *Sociologia migrației. Teorii și studii de caz românești*, Iași, Editura Polirom, 2009, p. 32.

² Monica Constantinescu, *Teorii ale migrației*, în „*Revista Sociologie Românească*”, nr. 3/4, București, 2002, p. 100.

Aceste abordări teoretice reușesc într-o oarecare măsură să explice la nivel macro fenomenul imigrației, dar este necesar totodată să înțelegem ce se întâmplă la nivel micro, adică în ce constă experiența personală a imigrantului. Ceea ce experimentează imigrantul se poate descrie ca un fenomen complex, care afectează și transformă individul în cel mai profund mod. Pentru un artist această transformare poate fi un motiv de inspirație creatoare, de conflict sau de o perspectivă asupra lumii care să confere unicitate actului artistic produs de acesta. Imigrantul trece printr-un proces de aculturație³, de adaptare și de asimilare⁴ de către societatea-gazdă și în cele mai multe cazuri aceste procese sunt traumatizante, obligându-l să încerce să-și găsească un loc în societatea-gazdă, care poate să-l supună discriminării și prejudecăților. Creația acestor artiști imigranți poate, în acest context, să devină un comentariu social, provocând la dialog și ridicând întrebări privind condiția imigrantului.

Actualitatea studiilor asupra imigrației este evidentă în condițiile socio-politice actuale. Valul de imigranți din țările musulmane ajunși în ultimii ani în Europa, terorismul care a lovit America, dar și frica populației țărilor-gazdă de a-și pierde oportunitățile economice dar și identitatea culturală și națională au dus la reapariția unor voci extremiste, anti-imigrație. În Slovacia, de exemplu, potrivit unui articol publicat de Radio France Internationale, avem următoarea declarație a noului ministru al culturii, Martina Šimkovičová, care a declarat: „cultura slovacă nu ar trebui «amestecată» cu culturile altor națiuni”, iar vicepreședintele Consiliului Național și președinte al Partidului Național Slovac, Andrej Danko, spunea într-o declarație de presă zilele trecute: „Nu cred că avem nevoie de balerini sau de dirijori străini, când avem în țară suficienți artiști slovaci.”⁵ Totodată un New York Times arată că în mai 2017 „a survey by the Public Religion Research Institute and The Atlantic found that white working-class voters were 3.5 times more likely to support Donald Trump if they reported feeling «like a stranger in their own land».”⁶ Respingerea imigranților, frica că aceștia vor altera cultura și identitatea națională dar și faptul că imigranții pot contribui la creșterea infracționalității în rândul societății-gazdă trebuie alternată cu politici care să evidențieze importanța contribuției pe care imigranții o pot aduce societății respective.

„Give me your tired, your poor, Your huddled masses yearning to breathe free, The wretched refuse of your teeming shore. Send these, the homeless, tempest-tossed to me, I lift my lamp beside the golden door!” sunt versurile înscrise pe soclul Statuiei Libertății, din poemul Emmei Lazarus *The New Colossus*, versuri cu care America își întâmpină încă și azi imigranții. Societatea americană are o lungă și reușită istorie în a asimila și integra imigranții ajunși pe pământ american.

Cu toate acestea, istoria imigrației în America nu a fost lipsită de acte de injustiție și discriminare și pot fi date ca exemplu acte legislative precum *Chinese Exclusion Act (1882) – United States*⁷, act care suspenda pe o perioadă de zece ani imigrația muncitorilor

³ <https://dexonline.ro/definitie/aculturație>: Preluare de către o comunitate a unor elemente de cultură materială și spirituală sau a întregii culturi a altei comunități aflate pe o treaptă superioară de dezvoltare. [accesat la 21.06.2023].

⁴ <https://dexonline.ro/definitie/asimilare/definitii> definiția 3: Integrare în alt grup social sau național decât cel nativ. [accesat la 21.06.2023].

⁵ <https://www.rfi.ro/politica-161864-slovacia-artisti-imi-granti-ingrijorati-mesaje-nationaliste-guvern> [accesat la 23.06.2023].

⁶ <https://www.nytimes.com/2017/08/01/magazine/what-does-it-take-to-assimilate-in-america.html> [accesat la 24.06.2023].

⁷ <https://www.archives.gov/milestone-documents/chinese-exclusion-act> [accesat la 24.06.2023].

chinezi pentru a proteja muncitorii americani. Un alt act legislativ a fost *Immigration Act of 1924 – United States*⁸, denumit și Johnson-Reed Act, care limita numărul imigranților în Statele Unite în funcție de țara de origine. Pentru a nu rămâne cu impresia că acest tip de acte legislative aparțin doar trecutului, ar mai fi de menționat și *Muslim Ban (2017) – United States*⁹ promovat de administrația Trump, pentru a restricționa intrarea în America a cetățenilor proveniți din anumite țări cu populație majoritar musulmană, țări suspectate că acordă suport organizațiilor teroriste. Ca o mențiune, filmul celebrei regizoare Mira Nair, „The reluctant fundamentalist” (2012), poate fi considerat o expresie a unui artist imigrant care adresează această problemă.

Revenind la problematica condiției de imigrant și felul în care aceasta modelează și transformă personalitatea artistului și creația sa artistică, trebuie remarcat că această transformare nu se întâmplă doar la nivelul psihologic și social, ci și la nivelul mesajului artistic. Identitatea artistului imigrant în contextul imigrației este afectată de procesul de aculturație cât și de cel de asimilare. Aceste procese implică uneori renunțarea în totalitate la comportamentele și obișnuințele dobândite în țara de origine și adoptarea celor din țara/societatea-gază. Integrarea diverselor populații imigrante în societatea americană a fost descrisă prin metafora „melting pot”, concept preluat după titlul piesei „The Melting Pot” de Israel Zangwill și produsă în 1908¹⁰.

Conceptul de identitate a fost abordat în încercarea de-a fi definit din mai multe perspective: filozofice, psihologice sau sociale.

Termenul de identitate „are o rădăcină latină (identitas de la idem-același) și două sensuri de bază. Primul este conceptul de similaritate deplină: acest lucru este identic cu celălalt. Cel de-al doilea sens sugerează o trăsătură distinctă care presupune consecvența sau continuitatea în timp. Abordând ideea de similaritate din două unghiuri diferite, noțiunea de identitate stabilește simultan două relații de comparație între persoane sau lucruri: asemănarea sau similaritatea, pe de o parte, și deosebirea sau diferența, pe de alta.”¹¹

Adrian Roth arată că identitatea poate fi definită în funcție de o anumită poziție sau statut social. Astfel individul „ocupă o poziție în spațiul social, în rețeaua relațiilor sociale în care este cuprins; are o anumită situație socială; deține un anumit rang sau, în cadrul ierarhiei unor instituții determinate, un grad mai mic sau mai înalt. . . Poziția, situația, rangul, gradul, drepturile compun, toate împreună, conceptul de statut.”¹²

Una dintre teoriile care permit o analiză a identității individului în contextul imigrației este *teoria identității sociale* a lui Henri Tajfel. Această teorie poate fi utilizată nu doar pentru a determina identitatea individului dar mai ales pentru a explica stereotipul, prejudecata, discriminarea sau conflictul între grupuri. Acești termeni sunt foarte des întâlniți când vorbim despre imigranți în raport cu societatea-gază.

Henri Tajfel (1919-1982) este una dintre cele mai proeminente figuri care au remodelat și dezvoltat psihologia socială de după al doilea război mondial. Din cauza originilor sale evreiești nu i-a fost permis să studieze în Polonia, alegând să-și facă studiile în Franța, la Sorbona. În timpul celui de-al doilea război mondial a fost prizonier de război

⁸ <https://history.state.gov/milestones/1921-1936/immigration-act> [accesat la 24.06.2023].

⁹ <https://immigrationhistory.org/item/muslim-travel-ban/> [accesat la 24.06.2023].

¹⁰ <https://www.encyclopedia.com/humanities/applied-and-social-sciences-magazines/melting-pot> [accesat la 24.06.2023].

¹¹ Richard Jenkins, *Identitatea socială*, (trad. Alex Butucelea), București, Editura Univers, 2000, p. 10.

¹² Adrian Roth, *Individ și societate. Studii sociologice-etice*, București, Editura Politică, 1986, p. 53.

supraviețuind regimului nazist, lucru care nu s-a întâmplat însă și cu familia și prietenii săi cei mai apropiați, fiind marcat pe viață de dispariția acestora. În urma acestei traume, Henri Tajfel ajunge să se întrebe cum a fost posibil holocaustul, cum de anumiți indivizi pot trata cu atâta cruzime alți indivizi, care au fost mecanismele psihologice care au motivat aceste acțiuni și discriminarea extremă la care au fost supuși evreii.

Teoria identității sociale (TIS) apare ca un răspuns la *teoria conflictului realistic* care susține că întotdeauna când există o competiție pe resurse între grupuri apare și un conflict. În cadrul *teoriei identității sociale* acest conflict între grupuri de indivizi apare și în lipsa acestei competiții pe resurse. *Teoria identității sociale* are la bază conceptul de categorizare socială. Astfel, prin acest proces, societatea se împarte în grupuri de indivizi care aparțin aceluiași categorii, fiind definite prin aceleași caracteristici și norme care organizează acel grup. Prin afilierea la un anumit grup social, individul își definește astfel identitatea. Grupul căruia i se alătură un individ este denumit în cadrul acestei teorii in-grup, iar celelalte grupuri se numesc out-grup. TIS susține că există o tendință înăscută a individului de a-și crește respectul de sine și astfel comparând grupul din care acel individ face parte cu celelalte grupuri, acesta consideră că grupul din care face parte este mai bun decât celelalte grupuri. Acest proces de apreciere favorabilă a grupului din care face parte un individ se numește distincție pozitivă și are deci ca țel final consolidarea și amplificarea respectului de sine a aceluși individ. Putem deci vorbi de o comparație între grupuri părtinitoare, care conduce la o atitudine discriminatorie față de membrii celorlalte grupuri, la apariția de prejudecăți și stereotipuri atribuite membrilor altor grupuri. Această atitudine părtinitoare sau dimpotrivă revolta împotriva acesteia poate duce la o reacție violentă și astfel explică TIS apariția conflictului social.

Fenomenul imigrației analizat cu ajutorul acestei teorii poate explica numeroase aspecte legate de redobândirea unei noi identități prin procesul de asimilare, discriminarea imigranților, stereotipurile atribuite acestora și prejudecata la care sunt supuși.

America a fost și continuă să fie o țară dorită de imigranți, un „tărâm al făgăduinței” unde aceștia să poată să trăiască „visul american”. Mulți dintre acești imigranți sunt artiști și decid uneori să-și materializeze experiența personală și condiția de imigrant în creații artistice exprimate printr-un limbaj vizual, teatral, muzical sau literar.

Unul dintre cei mai prolifici și de succes artiști imigranți este scriitoarea de teatru Saviana Stănescu. În America, ca artist imigrant, Saviana abordează în piesele sale tematici conexe condiției imigrantului în piese precum *Alien with special skills*, *Barbarian women* sau *Waxing west*. Abordările teoretice prezentate mai sus, teoriile care încearcă să explice cauzele imigrației, cele despre identitatea imigrantului, conflictele intergrup, discriminare, stereotip și prejudecată ne pot ajuta să analizăm și să vedem aceste texte dramatice într-o altă lumină, un alt context, care în opinia noastră este mai îmbogățit de sensuri. Pentru aceasta propun în continuare analiza piesei *Alien with special skills* folosind datele teoretice de mai sus.

Piesa *Alien with special skills* a avut premiera la teatrul Julia Miles Theater, în anul 2008, regizată fiind de Tea Alagic, aceasta fiind la rândul ei un artist imigrant din Bosnia¹³. *Alien with special skills* este o comedie neagră în care tema principală este visul unor imigranți ajunși în America cu o viză falsă, de a avea acces la societatea americană în mod legal. Nadia, un imigrant din „cea mai nefericită țară”, Moldova, având „meseria” de

¹³ <http://www.teaalagic.com/about> [accesat la 25.06.2023].

clown asemenea lui Borat, un imigrant rus, își pune toate speranțele de a rămâne legal în America în obținerea unui *green card*.

Piesa se deschide cu Nadia și Borat, costumați în clovni la o petrecere pentru copii, jucând povestea unei iubiri imposibile dintre o verעיță care locuiește într-un copac și un câine care este îndrăgostit de ea și ar vrea să o ceară în căsătorie. Pentru a-și demonstra iubirea, verעיța îi cere să urce în copac și să trăiască acolo cu ea. „Vino aici sus și mă voi mărita cu tine.” „Aș dori să pot” – șoptește câinele. El se uită sus la ea și începe să plângă. Și plânge. Și plânge. Deodată din senin, îi cresc două aripi și acesta zboară în copacul verעיței. Ei râd și se joacă. Ei sunt veseli. Foarte veseli. Dar câinele nu poate dormi noaptea. Îi este frică că aripile lui vor dispărea. Îi este frică să nu vină cineva și să-i taie aripile.¹⁴ (trad.n.). Această scenetă naivă, jucată de cei doi clovni, reprezintă în esență situația imposibilă a condiției imigrantului ilegal căruia, pentru a obține fericirea, trebuie asemenea câinelui să-i crească aripi, adică să se întâmple imposibilul.

Un alt lucru important pe care îl aflăm tot la începutul piesei este că cei doi au ajuns în America având o viză O1¹⁵, acordată imigranților cu abilități excepționale, dar și că această viză a fost obținută în mod fraudulos:

„BORAT: Contractele sunt false. Românii și ucrainenii le falsifică. Ei au creat un circ fals.

NADIA: Circul Magic este real, are și un website!

BORAT: Ai VĂZUT vreun Circ Magic?

NADIA: Nu, dar noi lucrăm ca și clovni. Am crezut că așa este. Toată lumea lucrează ceea ce poate. Așa mi-au spus ucrainenii.”¹⁶ (trad.n.).

Din cauza faptului că au obținut o viză în mod ilegal cei doi au primit scrisori oficiale care atestă începerea procedurii de îndepărtare – „removing letter”, un termen care se vrea a fi mai „civilizat” în loc de a folosi cuvântul *deportare*.

Analizând situația celor două personaje din perspectiva TIS (teoriei identității sociale) vedem că aceștia se află în același grup social: sunt amândoi imigranți ilegali, au amândoi vize false, au primit amândoi înștiințări de îndepărtare, amândoi fug de ofițerii de la *Homeland Security*, au amândoi dorința de a rămâne în America, sunt amândoi fugari-„renegados”, cum se denumesc singuri cu autoironie. În încercarea de-a evada din acest grup, aceștia încearcă să-și schimbe numele, și anume Nadia vrea să se numească Ginger, iar Borat vrea să aibă numele de Steve,... Steve from Tennessee.

Ajunși în New York, Nadia/Ginger își găsește un loc de cazare la Lupita, o imigrantă din Republica Dominicană, iar Borat lucrează ca șofer de taxi pentru un albanez deținător de *green card*, care nu vorbește engleza deloc, și care îi ia o mare parte din câștiguri. Aceste două personaje ar putea fi considerate personaje hibride, aparținând într-

¹⁴ Saviana Stanescu, *Alien with special skills*, Samuel French Inc., 2009, p. 3: „Come up here, and I will marry you.” „I wish I could” – whispered the dog. He looks up at her and cries. And cries. And cries. And out of the blue, two wings grow on the dog’s back and he flies to the squirrel’s tree. They laugh and play. They are happy. Very happy. But the dog can’t sleep at night. He’s afraid his wings will disappear. He’s afraid someone will come and cut his wings.

¹⁵ <https://www.uscis.gov/working-in-the-united-states/temporary-workers/o-1-visa-individuals-with-extraordinary-ability-or-achievement> [accesat la 25.06.2023].

¹⁶ Saviana Stanescu, *Alien with special skills*, Samuel French Inc., 2009, p. 5.

„BORAT: The contracts are fake. The Romanian and the Ukrainian forged them. They created a bogus circus.

NADIA: The Magic Circus is real, it has a website!

BORAT: Did you SEE any Magic Circus?

NADIA: No, but we work as clowns. I thought it’s like this. Everyone works wherever they can get work. That’s what the Ukrainian told me.”

o oarecare măsură atât grupului imigranților dar și celui al societății-gazdă. Lupita și albanezul au amândoi atributele care caracterizează grupul societății-gazdă și anume dreptul legal de-a face parte din societatea americană. Atât albanezul cât și Lupita au învățat regulile care guvernează acest grup, albanezul urmărind să facă bani din exploatarea altor imigranți, iar Lupita adoptând o atitudine bazată pe încredere în sine și ambiție. Într-un moment de automotivare care are loc în cabina de costume a localului pentru adulți unde Lupita făcea striptease pentru a-și câștiga banii necesari pentru chirie și școala de actorie, aceasta, privindu-se în oglindă, are următorul monolog: „LUPITA: Arăți foarte bine, fato! Acei porci transpirați nu te merită. Ei nu merită să se uite la tine. Tipărește-ți asta în minte. Tu acum faci doar un rol. E doar un rol, un rol pe care-l joci. Trebuie să fii bună în acest rol. Dacă ești bună în acest rol, tu vei excela în oricare alt rol. OK. Exercițiile de încălzire. (ea începe să-și miște corpul într-un mod sexy) Tu ești bună. Un profesionist trebuie să fie bun în orice circumstanță. Amintește-ți asta. Spune-ți asta în fiecare zi când te uiți în oglindă. Ești superbă. Ei nu te merită. Tu vei termina școala de actorie și vei ajunge pe Broadway, fato. Vei vedea numele Lupita în litere mari, strălucitoare. Vei ajunge la Hollywood. Vei ajunge să pășești pe covorul roșu alături de Antonio Banderas. Tu vei fi o stea! Tu EȘTI o stea, doar că oamenii nu știu asta încă. *Dar vor ști! Vor ști!*”¹⁷ (trad.n.).

În cadrul piesei găsim câteva scene unde se pot observa discriminarea, stereotipul și prejudecata cu care grupul societății-gazdă tratează imigranții. Membrii grupului societății-gazdă consideră că dacă imigranții nu au drept legal de a fi în America și au o dorință de-a rămâne în această țară care i-ar împinge la orice compromis, aceștia pot fi desconsiderați și abuzați. Neavând cu ce să-și plătească chiria pentru camera închiriată în apartamentul Lupitei, Nadia îi cere să o lase să meargă în locul ei la un party pentru adulți unde Lupita fusese angajată să danseze. Scena are loc în stradă, unde Nadia după ce a reușit să fugă de la acea petrecere, caută un taxi pentru a se putea întoarce acasă, când apar în imaginația ei cei doi ofițeri de la Homeland Security, care încep să o interogheze.

„NADIA: Ce?!... Am făcut-o... Da... Am fost la o foaaarte șic petrecere. În SoHo. Tipi de pe Wall Street. Da, șic! Toți aveau costume scumpe. Iar femeile – în haine de designeri, da, ca în filmul *Sex and the City!* Păr aranjat perfect. Elegant. Stilat. Prietenos. Ce?! Știu, nu sunt una de-a lor. Am fost acolo să lucrez! Să DISTREZ. Sunt un clown artist! Sunt cineva! Ce?! (pauză) Toată lumea... râdea, consuma alcool și fuma... Am învățat cuvinte noi în engleză: ganga, weed, grass. Da, droguri! Ei fumau droguri, ei erau foarte șic.

INS 1/ INS 2: Droguri?!

INS 1: Tu consumi droguri?

INS 2: Și ești mândră de asta.

NADIA: Nu am știut multe despre droguri. Mike și-a dat seama de asta și a început să râdă, a spus: «e o virgină în droguri».

INS 1: Cine este Mike?

INS 2: Domnul Big?

¹⁷ *Ibidem*, p. 27: „LUPITA: You look good, girl! Those sweaty pigs don't deserve you. They don't deserve looking at you. Stick that into your mind. You gonna go out there and PERFORM! It's a performance, a role you play. You gotta be good at it. If you're good in this role, you'll be excellent in any others. OK. Warm up exercises. (*she starts swaying her body in a sexy way*). You're good. A professional must be good in any circumstances. Remember that. Tell that to yourself everyday in the mirror. You are awesome! They don't deserve you! You will finish acting school and go on Broadway, girl! You'll see the name Lupita in big glowing letters. You'll go to Hollywood. You'll walk on the red carpet with Antonio Banderas. You'll be a star! You ARE a star but people don't know it yet. *But they will. They will!*”

NADIA: Lăsați-mă să explic... Am ajuns acolo... Am fost atât de entuziasmată... Inima mea pompa abur încins nu sânge... Tipul asta Mike mă pofteste înăuntru. E încrezător, elegant. Spune: «Bună, frumușico.» Mă ia de mână. Mă introduce celor prezenți. Le spune: «Ea este din fosta Uniune Sovietică». Prepară o băutură pentru mine. Un cocktail. Un Cosmo! Da... beau, fumez, ca toată lumea... mă simt bine... dansez pentru el, pentru ei... sunt sexy, mă mișc bine!... Câteva ore trec, cred... am obosit... stomacul mă doare puțin... dar nu contează, totul este perfect... pășesc în camera aceea... o cameră frumoasă... un dormitor cu pereți roșii și geamuri imense... pot să văd râul Hudson... măreată priveliște!... Lumini roșii dansează pe râu... precum guri cu buze roșii, râzând în apa râului... Îmi presez fața de geam... Picioarele mă dor de la cele două ore de dans pe tocuri cui... Îmi scot pantofii pentru un moment... Doar un moment. Cred că sunt singură. Nu sunt singură. Mike intră. Se apropie... Pot să-i miros parfumul scump... Vrea să mă sărute! Nu. Își bagă mâna sub fusta mea... Ciudat... Arată diferit... «Spune-mi ceva în rusă, Natasha!»... Continuă să-mi spună Natasha... «Voi rusoaicele sunteți așa de sexy»... Ce face? Mâna lui... Degetele lui... Împing chihoții mei, împing... «C”mon, Natasha! Spune FUCK ME, Mike, în rusește, Natasha!» (pauză) A trebuit să fug în picioarele goale afară din acea cameră. Afară din acel apartament. Afară... Și i-am lăsat acolo... Mi-am lăsat pantofii acolo... Nu am avut timp să-mi iau pantofii mei Manolo Blahniks... Lupita o să mă omoare... și sunt de-acord cu asta... e ok... Eu merit asta.”¹⁸ (trad.n.).

În această scenă, conflictul dintre cele două grupuri devine violent, abuziv. Convinși de faptul că Nadia nu are cum să apeleze la poliție din cauza statutului ei de imigrant ilegal, Mike o violează. Este de notat totodată stereotipul în care Mike, reprezentantul grupului societății-gazdă, o numește Natasha, un nume dat în general

¹⁸ *Ibidem*, p. 44: „*Reality is getting blurred. INS 1 and INS 2 appear out of nowhere. Nadia tries to toughen up, to face them.*”

NADIA: What?!... I did it.... Yes... I went to a veeery cool party. In Soho. Wall Street guys. Yes, fancy! All in expensive suits. And the women – in designer clothes, yes, like in “Sex and the City”! Perfect teeth. Perfect hair. Elegant. Stylish. Friendly. What?! I know I’m not one of them! I went there to work! To ENTERTAIN. I am a clown artist! I am somebody! What?! (pause) Everybody was... laughing, drinking, smoking... I learned new words in English: ganga, weed, pot, grass. Yes, drugs! They were smoking drugs, they were cool.

INS 1 / INS 2: Drugs?!

INS 1: You used drugs.

INS 2: And you’re proud of it.

NADIA: I didn’t know much about drugs. Mike noticed and laughed, he said: “she’s a drug virgin”.

INS 1: Who’s “Mike”?

INS 2: Mr Big?

NADIA: Let me explain.... I get there .... I am soooo excited... My heart is pumping hot steams not blood... This guy Mike ushers me in. He is confident, elegant. He says: “Hi, pretty lady.” He takes my arm. He introduces me to people. He tells them: “She’s from the former Soviet Union”. He prepares a drink for me. A cocktail. A Cosmo! Yeah... I drink, I smoke, like everybody else... I am cool... I dance for him, for them... I am sexy, I shake it well!... A few hours pass, I think... I get tired... My stomach is a bit upset.... But it doesn’t matter, everything is too perfect... I walk into this room... Beautiful room... A bedroom with red-painted walls and huge windows... I can see the Hudson River... great view!... Red lights dancing on the river ... like mouths with bloodred lips, laughing in the river... I press my face on that window... My feet hurt from dancing two hours on spike heels... I take off my shoes for a moment. Just for a moment. I think I’m alone. I am not alone. Mike enters. He comes closer... I can smell his expensive aftershave... He’s gonna kiss me! No. He puts his hand under my skirt... Strange... His face looks different... “Say something in Russian, Natasha!” He keeps calling me Natasha... “You, Russian babes, are all so fucking sexy” ... What is he doing?... His hand... His fingers... Pushing my underwear, pushing... “C”mon, Natasha! Say FUCK ME, Mike, in Russian, Natasha!” ... (pause) I had to run barefoot out of that room. Out of that apartment. Out... and I left them there... I left my shoes... I didn’t have time to grab my Manolo Blahniks... Lupita will kill me ... and that’s fine with me ... that’s fine... I deserve that.”

femeilor imigrant de origine rusă și care din cauza frumuseții lor, ajung cel mai adesea să profeseze în zona prostituției sau a industriei pentru adulți.

Aceste stereotipuri și discriminări apar și în interogatoriile absurde la care este supusă Nadia de către cei doi ofițeri de la Homeland Security. Deși imaginari, aceștia reprezintă în mintea Nadiei o permanentă amenințare de-a fi deportată. În interogatoriul acestora, Nadia este acuzată că minte, că se prostituează, că simulează iubirea și că se căsătorește doar pentru a obține un *green card*, că este nefericită. Încadrările în aceste stereotipuri și discriminarea sunt din nefericire prezente și azi în viața imigrantului ilegal, dar uneori și a celui legal.

Bob, un alt personaj al piesei, poate fi considerat, asemenea Lupitei și albanezului, un personaj hibrid aflat la intersecția celor două grupuri, chiar dacă acesta, prin faptul că este american și deci aparține grupului societății-gazdă, trăiește în preajma imigranților, interacționând deci cu membrii celui alt grup. Chiar mai mult de atât, perspectiva sa despre dragoste și relația cu femeia iubită accentuează această hibriditate a sa. El nu-și dorește o iubită din grupul său, ci mai degrabă o imigrantă. Motivația sa pentru acest lucru ar fi că o imigrantă, neînțelegând foarte bine limba, ar fi mai atentă la ceea ce vrea el să spună și astfel ar fi mai atentă la el în general. Ar fi astfel mai prezentă. În final, prin căsătoria cu Nadia, el o poate ajuta să obțină *green card* care să-i confere acesteia dreptul legal de-a fi în America, ieșind astfel din zona de conflict dintre cele două grupuri.

În opinia noastră, interpretarea unui text dramatic din perspectiva teoriei identității sociale poate evidenția mai bine statutul personajelor, natura și semnificația conflictului dintre acestea.

Bibliografie

- ANGHEL, Remus Gabriel; HORVÁTH István, *Sociologia migrației. Teorii și studii de caz românești*, Iași, Editura Polirom, 2009.
- CONSTANTINESCU, Monica, *Teorii ale migrației*, „Revista Sociologie Românească”, nr. 3/4, București, 2002.
- JENKINS, Richard, *Identitatea socială*, (trad. Alex Butucelea), București, Editura Univers, 2000.
- ROTH, Adrian, *Individ și societate. Studii sociologice-etice*, București, Editura Politică, 1986.
- STANESCU, Saviana, *Alien with special skills*, Samuel French Inc., 2009.

Site-uri consultate

- <https://dexonline.ro/definitie/aculturație>: Preluare de către o comunitate a unor elemente de cultură materială și spirituală sau a întregii culturi a altei comunități aflate pe o treaptă superioară de dezvoltare. [accesat la 21.06.2023].
- https://dexonline.ro/definitie/asimilare/definitii/definiția_3:_Integrare_în_alt_grup_social_sau_național_decît_cel_nativ. [accesat la 21.06.2023].
- <https://www.rfi.ro/politica-161864-slovia-artisti-imigranti-ingrijorati-mesaje-nationaliste-guvern> [accesat la 23.06.2023].
- <https://www.nytimes.com/2017/08/01/magazine/what-does-it-take-to-assimilate-in-america.html> [accesat la 24.06.2023].
- <https://www.archives.gov/milestone-documents/chinese-exclusion-act> [accesat la 24.06.2023].
- <https://history.state.gov/milestones/1921-1936/immigration-act> [accesat la 24.06.2023].
- <https://immigrationhistory.org/item/muslim-travel-ban/> [accesat la 24.06.2023].
- <https://www.encyclopedia.com/humanities/applied-and-social-sciences-magazines/melting-pot> [accesat la 24.06.2023].
- <http://www.tealagic.com/about> [accesat la 25.06.2023].
- <https://www.uscis.gov/working-in-the-united-states/temporary-workers/o-1-visa-individuals-with-extraordinary-ability-or-achievement> [accesat la 25.06.2023].